

Чорне озеро, жовті піски

Як село зносилося

Серед мальовничого Рівненського Полісся, майже в центрі району, розташувалось невелике село Зносичі. Праворуч - дрімучі соснові бори ВВВ з різноманітною флорою й фауною, а ліворуч, аж до ріки Случ, тягнуться луги з родючим ґрунтом і різнобарвними травами. Через населений пункт пролягла дорога, а обабіч неї стоять добротні селянські оселі. У центрі села - школа-одинадцятирічка, Будинок культури, медичний пункт, торговельний комплекс, адмінприміщення СГПП "Маяк". Проживає тут 2208 чол., територія сільської ради 6117,3 кв. км. Окрасою Зносич є храм святої Параскеви, споруджений за кошти парафіян у 1990 р.

Кожне село району має не одну легенду про походження й назву. Відомий етнограф Володимир Леснічук подає таку версію: село Зносичі заснували переселенці з с. Зносіння. Але хто міг переселятися на малородючі землі? По-друге, серед мешканців села нема жодного прізвища, ідентичного уродженцям Тернопільщини. За іншою версією, мав пан дочку-красуню Марусю. Покохала вона вдовиного сина Івана. Розгніваний пан віддав хлопця в солдати. Молоді люди розпрощалися з життям, кинувшись в озеро, яке і відразу почорніло. З люті пан запалив масток, зайнялися й селянські хати. Люди рятували домашній скарб і зносили на жовтий пісок, де зараз село. З того часу почало воно зватись Зносичі, а озеро – Чорним.

За даними Сарненського історико-етнографічного музею, населений пункт Зносичі Відомий з 1620 року як невелике поселення поблизу річки Случ Село вважалось власністю поміщика Станіслава Ворцеля. Нараховувалось в ньому 75 дворів, в яких мешкало 60 православних, 18 римокатоликів, 36 євреїв. Школи не було, невеличка церква приписана до приходу Тинного за сім верст від Зносич. Поселення час від часу переміщувалось з одних околиць на інші. Певно, через часті розливи Случа. Великі повені датуються

1627 і 1866 рр. До річи, при спорудженні меліоративних каналів на прислuchанських заплавах екскаватори викопували стовбури великих уцілілих і дерев, інші річи.

Щоб уникнути великої води, люди зносились зі своїх місць і з шукали горбистої місцевості для поселення. Село розросталось. Наприкінці 18 ст. було вже 180-200 хат, поновлена церква на честь Георгія Побідоносця, виготовлений новий іконостас і проведено фарбування всередині. Потім церква згоріла, кажуть, від блискавки. Згодом спорудили нову, яка простояла більше ста років.

Найбільша цінність

За вірну службу польський король нагороджував своїх вірнопідданих землями та лісовими угіддями навколо Зносич. Пани Крашевський, Грушевський, Соколовський ногородили виробництво дьогтю, деревного вугілля та спирту. Старожили Зносич досі пам'ятають однорукого генерала Зембу, який володів великими земельними наділами на березі Случа. У нього працювали наймані селя- І ни, які не мали землі. А земля, як і у всі часи, була найбільшою цінністю для селянина. Кажуть, що навіть ті молодята, які вже стали для благословення святим хрестом, розходились, якщо батько молодої раптом відмовлявся дати і в посаг певну кількість землі. І ніякі умовляння отця Білецького не допомагали. При ньому в селі відкрили початкову школу. Навчання велось польською мовою. Щоденно був урок закону Божого, та незабаром настоятель православної церкви раптом зник із села. Подейкують, був агентом російської розвідки, але працював на Польщу.

Жолнєжі здалися без бою

Село розширювалось, росло. Керувала ним Дума, що складалася з шести заможних громадян. Але офіційне керівництво здійснювала гміна, що розміщувалась у с. Немовичі. Польська влада постійно дбала про укріплення своїх кордонів з Росією, а відтак Радянським Союзом. Так уздовж ріки при фінансовій підтримці Англії було споруджено

безліч бетонно-земельних укріплень (дотів). А з північного боку стояла велика військова частина. До неї була підведена вузькоколійна дорога зі ст. Немовичі для доставки провіанту жовнірам. У частині великий плац зі скульптурою Матері Божої, а праворуч військові казарми. Кожного дня на цей плац виводили солдатів на ранкову і вечірню і молитву та муштру. До слова,

з дотів не проведено жодного пострілу по радянських військах, які у 1939 році звільняли землі від поляків: розвідка обдурила польське військове керівництво, визволителі ввійшли в село з протилежного боку. Гарнізон здався без бою, інші військові з'єднання відступили напередодні. Уже в мирний час казарми, бойові укріплення, підсобні приміщення польського гарнізону перетворились у купу битої цегли й бетону.

Справжня й несправжня війна

Восени 1939 р. почали створювати колгосп. Першим його головою став Василь Тищук. Тоді зносичани вперше побачили трактор, гусеничний ДТ-54. Правда, об'єдналися для колективного господарювання біля 20-ти сімей, більшість вели одноосібне господарство. Проіснував колгосп тільки рік: почалась Велика Вітчизняна війна, село окупували фашисти. Вони жорстоко розправлялися тими, хто симпатизував радянській владі, знищували єврейські сім'ї. Під стволами автоматів викопала собі могилу сім'я єврея Гершка з синами Вольфом. Янкелем, дочкою Тайбою та дружиною. Старостою призначили Романа Царука. Уже тоді в Зносинах почала формуватись група УПА з 18-20-річних юнаків для боротьби проти фашистських загарбників. У 40-х вона Перетворилася у великий загін, яким командував Качур (псевдо) Стратегія боротьби дещо змінилися фізично всіх, хто сприяв утвердженню радянської влади на селі "Війна з німцем" якось обминула Зносичі. Фронт пройшов північною стороною, жорстокі бої точилися в районі м. Сарни. Правда, війська проходили через село. Очевидці пригадують, що було це 10 січня 1944 року, уже напередодні визволення Сарненщини.

Та справжня війна для зносичан настала після Перемоги, у 1946-1950 рр. Навіть фронтовикам, які поверталися додому, ще в Сарнах на станції радили не їхати в Зносичі, мовляв, дуже небезпечно. Адже відразу після визволення в селі знову організували колгосп. Тоді ж активно став діяти загін УПА. Були вбиті голова колгоспу Йосип Кичан, а за ним Федір Ветров, голова сільради Йосип Ющик. Не поверталися з села й уповноважені з району. Йшла жорстока війна між братами, синами й батьками, родичами: діяв загін "яструбків" з 12-15 чоловік його завданням була охорона колгоспного майна, складів, ферми. Жертвами братовбивчої бойні стали понад 90 жителів села: працівники торгівлі, сільські активісти, які сприймали радянську владу або допомагали воякам УПА. А хто ж убивці? Істину і сьогодні важко віднайти. Ті, кому довелося пережити ті страшні роки, кажуть, що це були переодягнені у форму повстанців чекісти з КДБ (комітет держбезпеки). Мета їх - викликати ненависть до вояків УПА, посіяти ворожнечу між людьми, яка сприяла б швидшому знищенню загонів УПА. "Бандерівці" (так називали тоді членів УПА) у свою чергу знищували всіх, хто був на боці радянської влади. Почалося масове створення боївок, куренів, сотень для боротьби з небезпечним ворогом більшовицьким режимом. У селі дислокувалась боївка господарчого (командира тилу УПА), що складалась з 12 осіб. Восени 1944 року на хуторі Пожога, що кількох кілометрах від Зносич, зав'язався жорстокий бій між військами НКВС (нарком внутрішніх справ) і сотнею Пашенка. У нерівному бою загинуло понад 130 вояків УПА. На місці бою в братській могилі спочивають вічним сном останки мужніх борців за волю України. На жаль, нащадки тих, хто поклав свої голови за нашу свободу, не спромоглися увіковічити пам'ять про них ні пам'ятником, ні пам'ятним знаком.

Благовіст нового храму

Колгосп помалу ставав на ноги. Плідно працювали голови сільради Степан Петрик, Володимир Мельник, Іван Мельник. У селі відкрили семирічну школу. Та знову прийшла біда: у 1947 році понад сорок сімей вивезли в Сибір за участь або співчуття УПА. Більшість з них уже не повернулися.

Країною ширилась епідемія знищення релігійних храмів. Така доля спіткала і дерев'яну церкву в Зносичах. Літнього сонячного дня 1979 р., коли люди були в полі три бульдозери розтягли церкву. Навколо щільно колом, щоб ніхто не міг підступити, стояли секретарі партійних організацій району. Минуло років з десять. Зноси-чани знали, що відродження села починається з відродження духовного. Багато сил і енергії віддали нині покійні Отепан Одарчук, Петро Ветров Володимир Кичан для того, о і спорудити новий храм У 1990 році у храмі св. Параскеви вдарили дзвони. Село ожило. Відкрили новий медичний пункт, середню школу, торговельний центр. Як спокуту за вчинений у 70-х роках вандалізм над святим храмом районна рада виділила кошти на будівництво Будинку культури.

"Маяк" яскраво світить

Невтомно працювали зноси-чани на ланах і фермах. За трудові успіхи в праці орденом Дружби народів нагороджений механізатор Володимир Вакулко, орденом "Знак Пошани" - тракторист Іван Кичан, медаллю "За І трудову доблесть" - оператор з відгодівлі свиней Надія Ющик.

У 19988 році колгосп ім. 50-річчя Жовтня на вимогу зносичан поділили на два господарства. У Зносичах його назвали "Маяком". Прогнози були найрізноманітніші. Та далекоглядними виявились ті, що закладали тут основи колективного господарства. бо знали вони працелюбність своїх односельців, вірили в їх прагнення побачити село, колгосп заможними, мріяли, щоб Зносичі стали в числі кращих сіл району.

Так, зрештою, і є. Нині село має постійний транспортний зв'язок з райцентром, не віднайдеш будинку, в якому не було б телевізора, радіоприймача чи магнітофона, у багатьох встановлені телефонні апарати. У селі близько двадцяти легкових автомобілів. У різних галузях працює більше п'ятдесяти чоловік з вищою освітою. Ще сорок три здобувають її в різних вузах України. У 2000 році почалась масова газифікація села. Газифіковані школа, Будинок культури, медпункт, магазини, будинки.

Зносичани люблять свою малу Батьківщину, щоденною працею примножують її славу. Помітно зростає політична та суспільна свідомість громадян. Про це свідчать і результати виборів 2004 року. За народного депутата В. А. Ющенка віддали свої голоси більше 89 відсотків виборців, які проголосували за правду, за волю, за вільну демократичну Україну.

Дмитро МИХАЙЛЮК